

Jaarverslag Vereniging Vrienden van de Grote of St.-Bavokerk 2025

In dit jaarverslag blikken we terug op het afgelopen jaar en doen verslag van alle werkzaamheden en activiteiten.

Bestuurssamenstelling

Het bestuur telde begin 2025 zes leden: Henk Kaan, voorzitter; Ynske Gunning, secretaris; Maarten Franse, penningmeester, Koen Vermeij, publicaties en webwinkel; Anton Pauw en Chris Sipman, algemeen bestuurslid.

Afgelopen jaar heeft het bestuur zevenmaal vergaderd.

Aantal leden, stand van zaken

Het aantal leden is in 2025 stabiel gebleven, aan het einde van het jaar waren er 1398 leden. De ambitie is om het aantal leden boven de 1400 te laten stijgen. Dit gebeurt onder andere door ook aan niet-leden nieuwsbrieven te versturen en evenementen te organiseren om daarmee de pracht van de kerk te laten zien en hen hopelijk zo aan de vereniging te binden.

Bijeenkomsten leden

De algemene ledenvergadering vond plaats op 16 april 2025 in de Nieuwe Kerk.

Jubileum

2025 was het jaar waarin de Vereniging Vrienden van de Grote of St.-Bavokerk te Haarlem haar 50-jarig bestaan vierde. Als aftrap maakte de Haarlemse bierbrouwerij Jopen het BavoBlond Bier: jubileumbier in een eenmalige oplage van 750 flessen met een inhoud van 0,75 liter. Zij werden voorzien van een etiket dat speciaal voor ons jubileum werd ontworpen door Eric J. Coolen.

Alle leden werden per brief benaderd met het voorstel om een nieuw lid voor de vereniging te werven. Toeval of niet: aan het begin van het jaar had de vereniging 1370 leden en 1370 was het jaar waarin begonnen werd met de bouw van de huidige kerk. Het streven was om aan het eind van het jubileumjaar 1543 leden te hebben. (In het jaar 1543 werd de kerk voltooid met de plaatsing van het grote glas in loodraam in de gevel waar nu het Müllerorgel staat.) De ledenaanwas werd bijgehouden met behulp van een grote 'thermometer' die was opgesteld op de hoek van de Brouwerskapel. Bestuurslid Chris Sipman, leider van de Technische Werkgroep, heeft de thermometer gemaakt. Overigens werd het aantal van 1543 leden vooralsnog niet gehaald....

Op 18 mei gaven Michaëla Bijlsma en Lolita Hooglugt van Nieuwe Gracht Producties twee speciale poppenkastvoorstellingen: "Aaf en Baaf en de verdwenen orgelpijp". Een bijzondere rol was weggelegd voor 'Mijnheer Anton', de organist, die niet alleen als poppenkastpop maar ook in levenden lijve een belangrijke rol in de voorstelling vervulde. De twee voorstellingen werden druk bezocht en zijn daarom in september herhaald.

In opdracht van de Vrienden heeft kunsthistorica Elizabeth den Hartog een studie verricht naar de middeleeuwse graffiti op de Broodbank en de 19^e graffiti op de tanseptzolders, en deze in hun context geplaatst. Hiervan is een prachtig boek verschenen: “Tekens aan de wand”, dat op 25 juni gepresenteerd werd in het koor. Elizabeth den Hartog heeft hierbij een boeiende lezing gegeven. Op verzoek van burgemeester Wienen, die ook aanwezig was, heeft zij in november de lezing nogmaals gehouden voor de laureaten van de stad Haarlem.

Een bijzonder jubileumconcert, dat in samenwerking met de Protestantse Gemeente werd georganiseerd, vond plaats op 13 juli. Het gezelschap Cappella Pratensis trad op rondom de Pelikaan, de muziekstandaard uit 1499 in het koor van de kerk. Zij brachten a capella muziek ten gehore van onder meer Claudin Patoulet, die omstreeks 1500 zangmeester was in de Bavo. Het werk dat door de Cappella Pratensis werd vertolkt heeft misschien al meer dan 500 jaar geleden op dezelfde plaats geklonken!

In september werd een amateur-fotowedstrijd gehouden, waarvan de uitslag op 27 september door juryvoorzitter Jean Laurey bekend werd gemaakt. In de categorie kinderen t/m 12 jaar werden de twee inzendingen van Amelie van Vliet met een prijs onderscheiden. De externe foto van Amelie is een opname van de toren van de Bavo. Op de interieurfoto van Amelie staat zij in de Heilige Geestkapel, gefotografeerd door haar vader via de hagnioscoop.

De eerste prijs Extérieur ging naar Arno Jutten voor zijn foto *De haan kraait bij volle maan*, genomen van bij het Noord Hollands Archief met een 840mm telelens. De tweede prijs Extérieur werd gegund aan mevrouw Joke de Laat voor haar foto *Bavo kerk*, een opname gezien vanaf de zichtlijn Elswout, Overveen. De derde prijs was voor Ronald Kraaij voor zijn foto *Bavo Spaarne nacht*, een opname gezien vanaf het Spaarne. In de categorie Interieur vielen John Peters (voor zijn foto *Kerstviering met koor, Koorleden op weg naar plaats samenzang*), Jonas Danen (voor zijn foto *Akoestiek, de klankkast van het orgel in herfstlicht*) en Carla van de Pieterman (voor haar foto *Koorbank*) in de prijzen.

Een bijzonder jubileum vraagt om een bijzondere viering. Dat is wat het bestuur van de Vrienden in gedachten had toen het vijftigjarig jubileum van de vereniging in het zicht kwam. Van alle activiteiten die we dit jubileumjaar ontplooid hebben is het absolute hoogtepunt de wereldpremière van de Bavocantate: een groots opgezet muziekstuk dat speciaal ter gelegenheid van ons jubileum werd geschreven. Het libretto is gebaseerd op lokale legendes, historische figuren en literaire bronnen. Zo komen onder anderen Frans Hals, Wolfgang Amadeus Mozart, Harry Mulisch en Arthur van Schendel tot leven in een muzikale vertelling waar de kerk zelf als personage optreedt.

Het idee voor een Bavocantate ontstond in een gesprek tussen stadsorganist en Bavovrienden-bestuurslid Anton Pauw en Michel Poels, leider van het koor Consort23. Toneel- en tekstschrijver Don Duyns werd gevraagd om het libretto te schrijven, terwijl componist en altviolist Oene van Geel benaderd werd voor de compositie. Het resultaat van

hun gezamenlijke inspanning werd op 4 en 5 oktober ten gehore gebracht door Consort23, organist Gerrie Meijers en altviolist en componist Oene van Geel.

De laatste activiteit in het kader van ons jubileum was de presentatie van het boek *De Grote of St.-Bavokerk te Haarlem. De geschiedenis van haar bouw en inrichting tot de reformatie* door Corneille F. Janssen.

Janssen was lange tijd hoofd van de afdeling Monumentenzorg van Openbare Werken in Haarlem. Hij heeft de (klad)rekeningen van de bouw van de Bavo, die in verschillende archieven in het Noordhollands Archief zijn opgeslagen, opgespoord, ontcijferd en toegankelijk gemaakt. Zijn werk was in de jaren negentig in een gestencilde vorm uitgegeven door de Historische Vereniging Haerlem. Koen Vermeij, bestuurslid van de Vrienden, heeft de grote betekenis van deze publicatie onderkend, het werk opnieuw geredigeerd en in boekvorm uitgebracht. Het is een gezamenlijke productie van de Vrienden van de Grote of St.-Bavokerk en de Historische Vereniging Haerlem, die in 2026 haar 125-jarige jubileum viert. Op 23 december werd het werk aangeboden aan burgemeester Jos Wienen, waarmee het jubileumjaar werd afgesloten.

Het jubileumjaar heeft een grote inzet gevraagd van het bestuur, verschillende leden van de vereniging Vrienden van de Grote Kerk, medewerkers van het Kerkelijk Bureau en niet te vergeten Hans Goes, die de publiciteit rondom de jubileumactiviteiten heeft gedaan.

Werkgroepen

- Rondleidingen

De rondleidersgroep komt door een ferme inhaalslag op nieuwe sterkte: in het laatste kwartaal werden weer drie nieuwe rondleiders in opleiding aangenomen, Jos Blom, Ina de Haan en Fred Hartendorf. Krijn Kluft, Frank van Dooren en Jan Vos van Marken begeleiden hen. Ook torenrondleider Janny Hoeve, winkelmedewerker, wordt verder opgeleid tot allround rondleider. Dat is mooi, zo kan de groep de veroudering in de groep opvangen. Op dit moment zijn er ook geen nieuwe rondleiders meer nodig.

Er waren ook jubilea te vieren: Henk Kaan, ook voorzitter van de Vrienden, was 10 jaar rondleider, evenals Ger Brokx. Beiden zijn van grote waarde voor de groep gebleken. Ger vooral intern, door zijn werk voor de commissie nieuwe rondleiders, het organiseren van het jaarlijkse uitstapje en het mede-coördatorschap. Henk Kaan heeft natuurlijk als voorzitter van de Vrienden veel onderzoek in gang gezet, wat ook voor de rondleiders nieuwe kennis over de kerk en haar geschiedenis heeft opgeleverd. Dat werd op de nieuwjaarsborrel gevierd met een prachtige orchidee voor de jubilarissen. Coördinator Antoinette Dijt heeft het stokje overgedragen aan Jan Vos van Marken. Laat de jongere rondleiders het beleid voor de toekomst maar uitstippelen! Ook Antoinette kreeg een orchidee.

Het is in de kerk even iets rustiger, als de Keukenhof open gaat zien wij meestal weer een groei van het aantal toeristen in de kerk en groeit het aantal aanvragen voor rondleidingen.

Maar weer of geen weer, de kerk blijft elke zaterdag bemensd door rondleider Krijn en enkele anderen en er wordt om 14.00 uur altijd een rondleiding door de kerk gegeven. Ook wordt de proef van Foucault vaker vertoond, door enthousiastelingen Bart Verzaal en Peter de Jong.

Helaas was er in 2025 geen mogelijkheid het uitje voor de rondleidersgroep te organiseren. Dat zal in het voorjaar van 2026 gebeuren. Peter de Jong, Jan Vos van Marken en Rob Strobel gaan zich daarover ontfermen.

(Antoinette Dijt, coördinator rondleiders)

- Werkgroep Muziek

De muziekwerkgroep bestaande uit zes actieve vrijwilligers heeft er ook in 2025 weer voor gezorgd dat er succesvolle lunchconcerten op de zaterdagen konden plaatsvinden. Van de 17 geplande concerten moest er één geannuleerd worden.

Daarnaast organiseerde de groep de zondagmiddagconcerten: gecombineerd op het Müller-orgel, het Koororgel, het Flentrop-orgel en het carillon. Dat laatste was te beluisteren in de Wijngaardtuin, de werkgroep had hiervoor klapstoeltjes geregeld. Van de vijf geplande concerten werd ook hier een concert geannuleerd.

In het verslagjaar namen we afscheid van Suzie Oppeneer en Klaas van der Schaaf, maar konden we ook twee nieuwe leden verwelkomen: Juke van der Horst en Annesietske Stapel.

Voor het programma van de zaterdaglunchconcerten werden dit jaar geen conservatorium-studenten uitgenodigd, maar ervaren professionele organisten uit Haarlem en omgeving en stadsorganist Anton Pauw zelf. De lunchconcerten werden weer heel goed bezocht met vaak rond de 100 luisteraars (en weinig tussentijdse 'weglopers'). De concerten waren voor de bezoekers van de kerk gratis – alleen de toegang tot de kerk moest natuurlijk betaald worden.

De augustusconcerten op de zondagmiddag waren altijd bijzonder sfeervol, met fraaie optredens door Marcin Kucharczyk (Krakau), Henk Veldman, Rien Donkersloot, Claire Janezic en Pieter Dirksen. De concerten werden meestal niet heel druk bezocht: gemiddeld 50 bezoekers, ondanks het feit dat men gratis naar binnen kon. Veel (buitenlandse) toeristen waren altijd vol lof en het feit dat er zitplaatsen waren geregeld in de Wijngaardtuin werd zeer gewaardeerd.

De Bavodagen stonden dit jaar in het teken van het 50-jarig jubileum. Op zowel de zaterdag als de zondag werd de speciaal vanwege het jubileum geschreven Bavocantate uitgevoerd. Hierover is in de vorige Bavokroniek al uitvoerig geschreven.

De werkgroep heeft zich voorgenomen de taken binnen de werkgroep beter te verdelen en een duidelijker 'functieomschrijving' te maken. Ook gaat de werkgroep zich bezinnen op het voortzetten van de zondagmiddagconcerten in augustus. De beoogde doelgroep

(Bavovrienden en andere Haarlemmers) wordt onvoldoende bereikt. Gelukkig hebben we de buitenlandse toeristen wel blij gemaakt.

(Marjan van Houten, namens Werkgroep Muziek)

- Werkgroep Technische Dienst

In 2025 heeft onze technische werkgroep zich met name weer volop beziggehouden met de vele onderhoudswerkzaamheden die zo jaarrond wekelijks op onze vaste donderdag de revue passeren. Naast de gebouwbeheerder zijn de collectiebeheerder en de vleermuizenwerkgroep vaste leveranciers van werk. En aan een verzoekje van de medewerkers van het Kerkelijk Bureau geven wij natuurlijk ook graag gehoor.

Onze werkzaamheden variëren van het gangbaar houden van hang- en sluitwerk en het verhelpen van kleine elektrastoringen, tot het trekken van een extra kabeltje of dichten van een gaatje voor het monitoren van de vleermuizenpopulatie. Ook bij het opbouwen van een steiger voor onderhoud op hoogte, of het opbouwen van een podium voor een evenement bieden wij zo nodig een helpende hand.

Het gaat te ver om alle uitgevoerde werkzaamheden te benoemen, maar deze waren dit jaar weer talrijk. Juist de diversiteit ervan maakt het werk zo leuk. Leuk, maar soms ook fysiek zwaar. Hierdoor hebben wij helaas afscheid moeten nemen van een van onze medewerkers voor wie het sjouwen en traplopen een te zware belasting was geworden.

Gelukkig hebben wij 'na een oproep voor extra handjes' nu weer de beschikking over één, en binnenkort twee nieuwe medewerkers. Ik heet hen bij deze van harte welkom!

Lijkt het u leuk om ook deel uit te maken van ons technische team en bent u een veelzijdige (vakbekwame) duizendpoot? Meldt u zich dan aan bij; secretaris@bavovrienden.nl

(Chris Sipman, coördinator Technische Dienst)

- Website

Webmaster is sinds 2025 Valentijn Jans | Buro Vijfhoek. Jans heeft het aanzicht van de website overzichtelijker en aantrekkelijker gemaakt.

De inhoud van de website wordt verzorgd door 'boekenbaas' Koen Vermeij (Publicaties) en secretaris Ynske Gunning (Nieuwsberichten). Zij hebben echter beperkte taken en mogelijkheden, gezien hun bestuurswerk. Het bestuur is daarom op zoek naar een content manager, die actief de inhoud van de website up to date houdt.

Dit jaar zijn er drie boektitels bijgekomen. Er werden twaalf boeken via de website verkocht. Ook zijn er drie artikelen gepubliceerd.

Er zijn 46 jaargangen Kroniek op de website geplaatst. Dat betekent dat alle Kronieken bekeken en gedownload kunnen worden. We missen nog een register voor gericht zoeken. Anneke Poutsma heeft dat register al opgezet, maar het moet ingericht worden voor de site. De kroniekafdeling heeft ook een ander aanzicht gekregen. De jaargangen staan nu naast elkaar, zodat zoeken met minder scrollen afkan.

Het plan is de drie categorieën – boeken, artikelen en kronieken – te voorzien van tellers. Wij weten dan hoe vaak de afdeling Publicaties bezocht wordt en welke items de meeste aandacht krijgen. Met die gegevens kunnen we gericht aandacht genereren en aanbiedingen doen.

Onder de tab Foto's is nu een afdeling Historische foto's opgezet. Wij hebben van een verzamelaar honderden oude prentbriefkaarten gekregen, die de kerk in allerlei opstellingen weergeven, veelal van rond 1900. Een aantal karakteristieke voorbeelden staat nu op de site.

(Koen Vermeij, bestuurslid Website)

- Bavokroniek

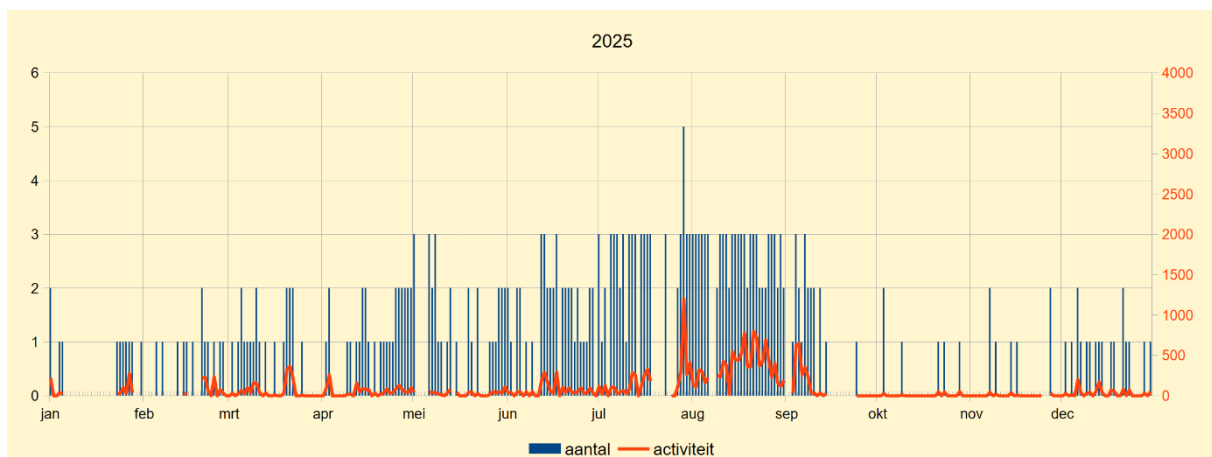
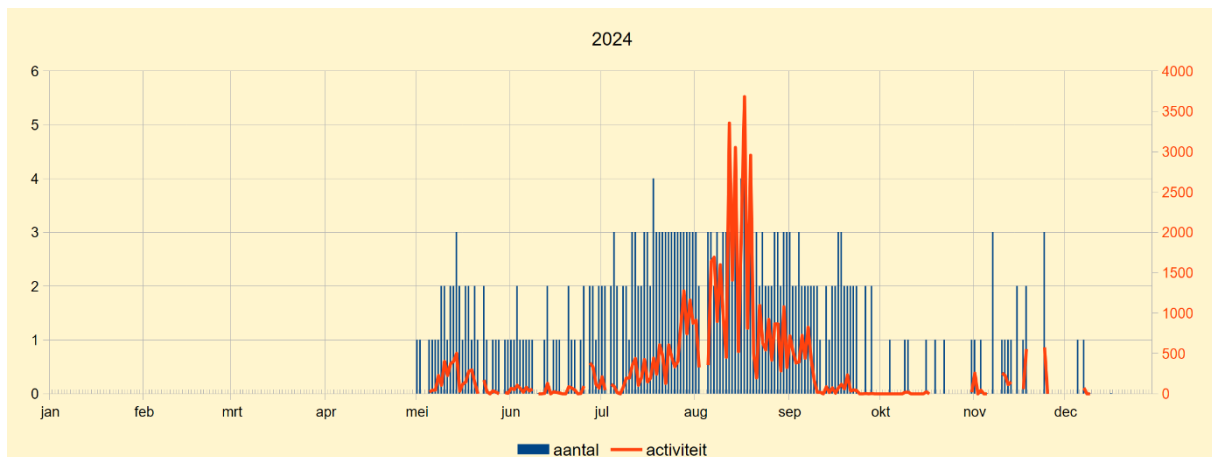
Vult Anneke Kroon aan (neem ik aan?)

- Vleermuiswerkgroep

Het jaar 2025 bracht verdere daling van het vleermuisbezoek in het hart van de kerk. We hebben de technische infrastructuur verder uitgebreid en de camera vaak met succes ingezet om vliegroutes te vinden. We lichten deze punten even apart toe.

De afgelopen jaren wordt met een geluidsrecorder bijgehouden hoeveel vleermuizen er in de kerkzaal vliegen en hoe actief de vleermuizen zijn. In de twee grafieken hieronder, voor de jaren 2024 en 2025, zie je twee lijnen: De blauwe lijn geeft het maximaal aantal vleermuizen per nacht dat wij kunnen onderscheiden en de rode lijn hoe actief deze zijn. Waar geen lijn te zien is heeft de apparatuur, om diverse redenen, uitgestaan.

Wat we in deze grafieken kunnen zien is dat de vleermuizen het meest actief zijn tussen eind juli en september. Voor de vleermuizen is dat de periode waarin zij winterverblijven inspecteren en paren. In het voorjaar vormen de vrouwtjes kraamkolonies en in het late najaar komen vleermuizen bij elkaar in winterkolonies, omdat er in die periodes nauwelijks vleermuisactiviteit is in het hart van de kerk is kunnen we de conclusie trekken dat die kolonies er daar niet meer zijn. Dat is niet alleen fijn voor de kerk maar ook positief voor de vleermuizen zelf omdat er nauwelijks nog vleermuizen verdwalen, verhongeren of doodgaan in de kerk.

In de rest van de kerk is de activiteit ongewijzigd. Dat wil zeggen: de lage zolder van het koor en het zuidtransept worden met grote regelmaat door vleermuizen bezocht. De lage zolder noord van het schip en de toren wordt incidenteel bezocht. De balgzolder en noordtransept zijn stil.

De technische infrastructuur en apparatuur verbeteren nog steeds. We hebben het aantal netwerkaansluitingen uitgebreid en het aantal plekken waar we apparatuur kunnen opstellen uitgebreid. Dank aan Kerk, het Technische Team en TotalProgress voor alle hulp.

Met de camera en de geluidsapparatuur is in 2025 gezien dat de vleermuizen kierende deuren gebruikten om van de lage koorzolder naar het koor te komen. Een deel van die doorgangen is al afgesloten door het Technische Team. Ook werd vastgesteld dat een

bepaalde deur vaak open stond, die sluit nu weer vanzelf. We weten ook hoe de vleermuizen het zuidtransept binnenkomen: een kapot ruitje in de loze ruimte onder de zolder.

Het plan voor 2026 is systematisch de kerk verder onderzoeken met de camera en geluidsrecorders om te achterhalen hoe de vleermuizen alsnog het hart van de kerk weten te bereiken.

(Bas van Vlijmen en Maurice Frederiks, Werkgroep Vleermuizen)